

PÄÄTÖKSET

KOMISSION TÄYTÄNTÖÖNPANOPÄÄTÖS (EU) 2021/271,

annettu 17 päivänä helmikuuta 2021,

Kreikkaan kohdistuvan tiukennetun valvonnan jatkamisesta

(tiedoksiannettu numerolla C(2021) 998)

(Ainoastaan kreikankielinen teksti on todistusvoimainen)

EUROOPAN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen,

ottaa huomioon rahoitusvakautensa osalta vakavissa vaikeuksissa olevien tai vakavien vaikeuksien uhasta kärsivien euroalueen jäsenvaltioiden talouden ja julkisen talouden valvonnan tiukentamisesta 21 päivänä toukokuuta 2013 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 472/2013 ⁽¹⁾ ja erityisesti sen 2 artiklan 1 kohdan,

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Euroopan vakausmekanismin rahoitustuki päättyi 20 päivänä elokuuta 2018, minkä jälkeen Kreikkaan sovellettiin tiukennettua valvontaa komission täytäntöönpanopäätöksen (EU) 2018/1192 ⁽²⁾ mukaisesti kuuden kuukauden ajan 21 päivästä elokuuta 2018. Tiukennettua valvontaa on tämän jälkeen jatkettu neljä kertaa ⁽³⁾ kuudeksi kuukaudeksi kerrallaan, viimeksi 21 päivästä elokuuta 2020.
- (2) Kreikka on saanut vuodesta 2010 lähtien huomattavan määrän rahoitustukea, minkä johdosta Kreikan velat euroalueen jäsenvaltioille, Euroopan rahoitusvakausvälineelle ja Euroopan vakausmekanismille ovat yhteensä 243 700 miljoonaa euroa. Kreikka sai eurooppalaisilta kumppaneiltaan rahoitustukea edullisin ehdoin, minkä lisäksi velan saattamiseksi kestävämmälle pohjalle toteutettiin useita toimenpiteitä vuonna 2012 ja Euroopan vakausmekanismin avulla jälleen vuonna 2017. Euroryhmä pääsi 22 päivänä kesäkuuta 2018 poliittiseen yhteisymmärrykseen lisätoimenpiteiden toteuttamisesta velkakestävyuden varmistamiseksi. Joistakin näistä toimenpiteistä voidaan sopia euroryhmässä kahdesti vuodessa, jos Kreikka tiukennetun valvonnan puitteissa annettujen raporttien perusteella noudattaa ohjelman jälkeisiä poliittisia sitoumuksia. Tällaisiin toimenpiteisiin kuuluu sellaisten määrien siirto, jotka vastaavat tuloja, joita euroalueen kansalliset keskuspankit saavat nettorahoitusvaroja koskevan sopimuksen ja arvopaperimarkkinaohjelman puitteissa hallussaan pitämistä Kreikan joukkovelkakirjoista Poliittikkatoimista riippuvien velkatoimenpiteiden ensimmäisten neljän erän maksaminen käynnistettiin sen jälkeen, kun niistä oli päästy euroryhmässä sopimukseen huhtikuussa 2019, joulukuussa 2019, kesäkuussa 2020 ja marraskuussa 2020.
- (3) Kreikka on euroryhmässä sitoutunut jatkamaan kaikkia Euroopan vakausmekanismin vakaustukiohjelman, jäljempänä 'ohjelma', mukaisesti hyväksytyjä keskeisiä uudistuksia, saattamaan ne päätökseen ja turvaamaan ohjelmassa ja sitä edeltävissä ohjelmissa hyväksytyjen tärkeiden uudistusten tavoitteet. Kreikka on myös sitoutunut toteuttamaan erityistoimia seuraavilla aloilla: finanssipolitiikka ja julkisen talouden rakenne, sosiaalipalvelut, rahoitusvakaus, työ- ja tuotemerkkinat, yksityistäminen ja julkishallinnon uudistus. Näillä erityistoimilla, jotka esitetään euroryhmän 22 päivänä kesäkuuta 2018 antaman lausunnon liitteenä, voidaan osaltaan puuttua Kreikan makrotalouden liiallisiin epätasapainoihin sekä talousvaikeuksien todellisiin tai mahdollisiin syihin.

⁽¹⁾ EUVL L 140, 27.5.2013, s. 1.

⁽²⁾ Komission täytäntöönpanopäätös (EU) 2018/1192, annettu 11 päivänä heinäkuuta 2018, Kreikkaa koskevan tiukennetun valvonnan käyttöönotosta (EUVL L 211, 22.8.2018, s. 1).

⁽³⁾ Komission täytäntöönpanopäätös (EU) 2019/338 (EUVL L 60, 28.2.2019, s. 17), komission täytäntöönpanopäätös (EU) 2019/1287 (EUVL L 202, 31.7.2019, s. 110), komission täytäntöönpanopäätös (EU) 2020/280 (EUVL L 59, 28.2.2020, s. 9), ja komission täytäntöönpanopäätös (EU) 2020/5086 (EUVL L 248, 31.7.2020, s. 20).

- (4) Komissio julkaisi 26 päivänä helmikuuta 2020 Kreikkaa koskevan vuoden 2020 maaraportin ⁽⁴⁾. Komissio päätteli, että Kreikan makrotaloudessa on liiallisia epätasapainoja ⁽⁵⁾. Vaikka edistystä on havaittavissa useilla aloilla, jäljellä on edelleen merkittäviä heikkouksia ja vanhaa painolastia, jotka liittyvät suureen julkiseen velkaan, järjestämättömien lainojen suureen määrään pankkien taseissa ja ulkoiseen sektoriin tilanteessa, jossa kasvupotentiaali on edelleen alhainen ja työttömyysaste korkea. Nämä havainnot vahvistettiin myös covid-19-kriisin olosuhteissa laaditussa varoituskonkreettissa koskevassa kertomuksessa, jonka komissio hyväksyi 18 päivänä marraskuuta 2020 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1176/2011 ⁽⁶⁾ perusteella. Kertomuksessa todettiin myös, että Kreikka kuuluu niihin jäsenvaltioihin, joista laadittaisiin perusteellinen tarkastelu vuonna 2021. Varoituskonkreettissa koskeva kertomus osoittaa, että vaikka julkinen velka supistui vuonna 2019, sen odotetaan vuonna 2020 olevan yli 200 prosenttia suhteessa BKT:hen Kreikan talouden supistumisen ja pandemian vaikutusten lieventämiseksi toteutettujen toimenpiteiden vuoksi. Kreikan rahoitussektoriin kohdistuu edelleen haasteita, jotka johtuvat alhaisesta kannattavuudesta, keskimääräistä pienemmistä vakavaraisuussuhteista ja järjestämättömien lainojen suuresta määrästä. Ulkomainen nettovarallisuusasema on edelleen erittäin negatiivinen, joskin siihen sisältyy suuri ulkomainen julkinen velka erittäin edullisin ehdoin. Ulkomaisen nettovarallisuusaseman ennustetaan heikkenevän entisestään matkailutulojen vähenemisen vuoksi. Työttömyysaste on edelleen erittäin korkea, ja kriisi on tilapäisesti keskeyttänyt työttömyyden hitaan alenemisen.
- (5) Covid-19-pandemian puhkeamisen jälkeen EU ja sen jäsenvaltiot ovat toteuttaneet ennennäkemättömiä toimenpiteitä ihmisten ja elinkeinojen suojaamiseksi. Kreikka on pandemian seurauksena ja osana unionin koordinoitua lähestymistapaa jatkanut toimenpiteiden toteuttamista terveydenhuoltojärjestelmänsä kapasiteetin lisäämiseksi. Se on myös laajentanut finanssipoliittisia ja maksuvalmiustoimenpiteitä voidakseen tarjota apua niille ihmisille ja yrityksille, joihin kriisi on erityisesti vaikuttanut. EU on tukenut kansallisia toimia terveyskriisin lieventämiseksi ja talouskriisin vaikutusten pehmentämiseksi. EU on lisännyt määrärahoja viruksen torjuntaan, ottanut käyttöön vakaus- ja kasvusopimuksen yleisen poikkeuslausekkeen, käyttänyt valtiontukisääntöjen salliman joustavuuden ja luonut uuden SURE-tukivälineen (eurooppalainen hätätilasta aiheutuvien työttömyysriskien lieventämisen tilapäinen tukiväline), jolla autetaan ihmisiä säilyttämään työnsä. Euroopan keskuspankin, Euroopan vakausmekanismin ja Euroopan investointipankin toteuttamien toimenpiteiden lisäksi EU myöntää Next Generation EU -elpymisvälineestä 750 miljardia euroa, jotka käytetään pääasiassa elpymis- ja palautumistukivälineen kautta. Siitä annetaan merkittävää tukea jäsenvaltioiden talouksia vahvistavien uudistusten ja investointien toteuttamiseen. Se tarjoaa Kreikan taloudelle mahdollisuuden toipua nykyisestä kriisistä ja vastata haasteisiin, joita sillä on yhä. Lisäksi yli 1 000 miljardia euroa EU:n rahoitusta kohdennetaan vuosien 2021–2027 monivuotisen rahoituskehityksen puitteissa uusiin ja vahvistettuihin painopisteisiin EU:n eri politiikanaloilla, mukaan lukien vihreä siirtymä ja digitaalinen muutos.
- (6) Komissio julkaisi kahdeksannen raporttinsa Kreikkaan sovellettavasta tiukennetusta valvonnasta 18 päivänä marraskuuta 2020. ⁽⁷⁾ Siinä todetaan, että huolimatta pandemian aiheuttamista vaikeista olosuhteista, Kreikka on toteuttanut tarvittavat toimet vaadittujen erityisten uudistussitoumustensa täyttämiseksi. Raportissa todetaan, että viranomaiset ovat viime kuukausina onnistuneet aloittamaan uudistussitoumuksiin liittyvän työn uudelleen, vaikka se oli vuoden 2020 alkupuoliskolla pysähtynyt ennennäkemättömien tapahtumien vuoksi. Raportin mukaan viranomaiset ovat myös onnistuneet edistämään useita perustavanlaatuisia uudistuksia. Euroopan unionin toimielimet olivat tyytyväisiä kaikilla osa-alueilla havaittuun tiiviiseen ja rakentavaan sitoutumiseen ja kannustivat viranomaisia jatkamaan ja tarvittaessa tehostamaan toimia, jotta äskettäin hyväksytyn primaarilainsäädännön täytäntöönpano voidaan saattaa nopeasti päätökseen. Tämä koskee erityisesti rahoitussektorin uudistuksia, joihin liittyen on lähiaikoina tarkoitus viimeistellä ja hyväksyä suuri määrä sekundaarilainsäädäntöä.
- (7) Neuvosto tarkasteli vuoden 2020 kansallista uudistusohjelmaa sekä vuoden 2020 vakausohjelmaa komission vuonna 2020 toteuttaman perusteellisen tarkastelun ja komission arvion huomioon ottaen. Neuvosto otti huomioon tarpeen puuttua pandemiaan ja helpottaa talouden elpymistä ensimmäisenä välttämättömänä askeleena epätasapainojen korjaamiseksi. Se suositti ⁽⁸⁾, että Kreikka toteuttaa kaikki tarvittavat toimenpiteet pandemian torjumiseksi muun muassa parantamalla terveydenhuoltojärjestelmän selviytymiskykyä, toteuttamalla työajan lyhentämisjärjestelyjä ja varmistamalla tuloksellisen aktivointituen kriisin työllisyys- ja sosiaalivaikutusten lieventämiseksi, ottamalla käyttöön toimenpiteitä likviditeetin tarjoamiseksi ja edistämällä julkisia ja yksityisiä investointeja useilla ensisijaisilla investointialoilla, kuten vihreässä siirtymässä ja digitaalisessa muutoksessa. Lisäksi neuvosto kehotti viranomaisia jatkamaan ja täydentämään ohjelman jälkeisten sitoumusten mukaisia uudistuksia talouden kestäväen elpymisen käynnistämiseksi, kun covid-19-pandemian vuoksi asetetut rajoitukset asteittain poistuvat.

⁽⁴⁾ SWD (2020) 507 final.

⁽⁵⁾ COM(2020) 150 final.

⁽⁶⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1176/2011, annettu 16 päivänä marraskuuta 2011, makrotalouden epätasapainon ennalta ehkäisemisestä ja korjaamisesta (EUVL L 306, 23.11.2011, s. 25).

⁽⁷⁾ Euroopan komissio: Enhanced Surveillance Report – Greece, May 2020, Institutional Paper 127, toukokuu 2020.

⁽⁸⁾ Neuvoston suositus, annettu 20 päivänä heinäkuuta 2020, Kreikan vuoden 2020 kansallisesta uudistusohjelmasta sekä samassa yhteydessä annettu Kreikan vuoden 2020 vakausohjelmaa koskeva neuvoston lausunto (EUVL C 282, 26.8.2020, s. 46).

- (8) Kreikan pankkisektorista on tullut vakaampi ja häiriönsietokykyisempi Euroopan vakausmekanismin ohjelman päättymisen jälkeen, mutta jäljellä on edelleen vanhoja riskejä ja merkittäviä taustalla olevia haavoittuvuuksia, joita koronavirusepidemian kielteinen vaikutus vahvistaa. Pankit hyödyntävät elvyttävää rahapolitiikkaa, ja niillä on riittävästi likvideettejä, mutta järjestämättömien lainojen määrä oli syyskuussa 2020 edelleen suuri, 58,7 miljardia euroa eli 35,8 prosenttia asiakkaille myönnettyjen lainojen bruttomäärästä (%). Järjestämättömien lainojen määrän asteittainen väheneminen maaliskuun 2016 huippulukemasta, joka oli 107,2 miljardia euroa, jatkui vuoden 2020 yhdeksän ensimmäisen kuukauden aikana, vaikkakin hitaammin. Lainoista suuren osan takaisinmaksua lykätään. Tähän liittyy kuitenkin merkittävä riski siitä, että lykkäämisen päätyttyä luottotappiovarauksien tarve kasvaa ja omaisuuserien laatu heikkenee. Keskeistä pankkien järjestämättömien lainojen käsittelyä koskevassa strategiassa on edetä lainojen arvopaperistamisessa Hercules-järjestelmän mukaisesti. Arvopaperistamiset on tarkoitettu saadaan päätökseen vuoden 2021 alkupuoliskolla. Kreikan pankkien pääomatilanne on lakisääteisten vaatimusten mukainen, mutta valvontavaatimukset ja pääomatarpeet kasvavat, jotta järjestämättömien lainojen purkamisprosessi voidaan rahoittaa keskipitkällä aikavälillä. Pankkien kannattavuus on heikko, ja on odotettavissa, että siihen kohdistuu lisäpainetta pandemian kielteisten taloudellisten vaikutusten seurauksena. Kreikan pankit ovatkin erityisen alttiita sille, että varainhankintakustannukset kasvavat ja omaisuuserien laatu uudestaan heikkenee pandemian johdosta. Viranomaiset ovat onnistuneesti toteuttaneet tai laajentaneet tukitoimenpiteitä, joilla tuetaan kriisistä kärsivien yritysten rahoituksen saantia ja täydennetään liikepankkien ja luotonhallintojen aloitteita. Covid-19-pandemian aiheuttamien viivästysten jälkeen viranomaiset edistävät myös keskeisiä rahoitusalan uudistuksia, joilla pyritään parantamaan olemassa olevia välineitä järjestämättömien lainojen selvittämiseksi. Näillä uudistuksilla, ja erityisesti äskettäin hyväksytyllä hajanaisen maksukyvyttömyysjärjestelmän uudistamisella, voidaan lieventää kriisin keskipitkän aikavälin vaikutusta yksityisen sektorin velkaantumiseen. Uudistusten vaikutus riippuu niiden täytäntöönpanon oikea-aikaisuudesta ja tuloksellisuudesta.
- (9) Siitä huolimatta, että Kreikka on edistynyt viime vuosina esimerkiksi yrityksen rekisteröintiajan lyhentämisessä ja vähemmistöosijojen suojan vahvistamisessa, Kreikalla on edelleen vastassaan suuria liiketoimintaympäristöön ja oikeuslaitokseen liittyviä haasteita, mistä on osoituksena heikko suoriutuminen useilla osa-alueilla (esim. sopimusten noudattaminen, omaisuuden rekisteröinti ja maksukyvyttömyysmenettelyt). Viranomaiset jatkavat pyrkimyksiään parantaa talouden toimintaedellytyksiä ja kilpailukykyä covid-19-pandemian aiheuttamista vaikeuksista huolimatta. Tasainen edistyminen oikeuslaitoksen uudistusten täytäntöönpanossa, sovittelun tukeminen mukaan luettuna, ja viimeaikaiset toimet tuotemarkkinoiden uudistamiseksi ja markkinavalvonnan parantamiseksi voivat edistää Kreikan elpymisnäköymiä. Liiketoimintaympäristön parantamiseksi tarvitaan kuitenkin lisätoimia. Viranomaiset edistyvät myös keskeisissä uudistuksissa, joilla parannetaan Kreikan digitaalista suorituskykyä, joka on silti edelleen EU:n alhaisimpia. Kreikka on myös sitoutunut toteuttamaan merkittävän julkisten hankintojen uudistuksen vuoden 2021 alkuun mennessä. Samaan aikaan se jatkaa täydentävien toimien toteuttamista yritysten ja kansalaisten hallinnollisen taakan keventämiseksi.
- (10) Kreikka ei saanut vuoden 2010 jälkeen lainaa rahoitusmarkkinoilta. Heinäkuusta 2017 alkaen se alkoi kuitenkin päästä takaisin rahoitusmarkkinoille laskemalla liikkeeseen valtion joukkovelkakirjoja. Kreikan valtion joukkovelkakirjojen tuotto alkoi hitaasti laskea sen jälkeen, kun EVM-ohjelma saatiin onnistuneesti päätökseen vuonna 2018. Vuonna 2019 valtion joukkovelkakirjojen tuotto laski merkittävästi. Pandemian puhjettua Kreikka on menestyksekkäästi laskenut liikkeeseen sekä valtion velkasitoumuksia että pitkäaikaisia joukkovelkakirjoja, mikä osoittaa, että markkinarahoitusta on jatkuvasti saatavilla. Nykyisten suotuisten rahoitusolojen tukena ovat Euroopan tasolla sovitut maksuvalmiustoimenpiteet, joihin kuuluu myös Euroopan keskuspankin perustama pandemiaan liittyvässä poikkeustilanteessa toteutettava osto-ohjelma (Pandemic Emergency Purchase Programme, PEPP-ohjelma). Kahdeksannessa tiukennettua valvontaa koskevassa kertomuksessa esitetyn velkakestävyysanalyysin perusteella julkisen talouden bruttorahoitustarpeiden odotetaan keskipitkällä aikavälillä olevan noin 15 prosenttia suhteessa BKT:hen.
- (11) Edellä esitetyn perusteella komissio toteaa, että edellytykset, joiden vuoksi asetuksen (EU) N:o 472/2013 2 artiklan mukainen tiukennettu valvonta on perusteltua, ovat edelleen voimassa. Varsinkin Kreikan rahoitusvakauteen liittyy yhä riskejä, joilla voi toteutuessaan olla haitallisia heijastusvaikutuksia muihin euroalueen jäsenvaltioihin. Heijastusvaikutukset saattavat myös ilmetä välillisesti eli näkyä sijoittajien luottamuksen heikkenemisenä ja siten muille euroalueen pankeille ja jäsenvaltioille aiheutuvien jälleerahoituskustannusten kasvuna.

(⁹) Lähde: Kreikan keskuspankki, mitattuna yksittäisten pankkien tasolla.

- (12) Näin ollen Kreikan on keskipitkällä aikavälillä jatkettava toimenpiteitä, joilla pyritään puuttumaan vaikeuksien todellisiin tai mahdollisiin syihin, ja pantava täytäntöön rakenneuudistuksia, joilla tuetaan vankkaa ja kestävästä talouden elpymistä, ottaen huomioon useiden tekijöiden pitkäaikaiset vaikutukset. Tällaisia tekijöitä ovat muun muassa vakava ja pitkittynyt laskusuhdanne kriisin aikana, Kreikan suuri velkataakka, maan rahoitusalaan liittyvät haavoittuvuustekijät, rahoitusalan ja Kreikan julkisen talouden väliset edelleen suhteellisen vahvat kytkökset, jotka perustuvat muun muassa valtion omistuksiin, riski Kreikan rahoitusosalalla tai julkisessa taloudessa esiintyvien vakavien jännitteiden leviämisestä euroalueen muihin jäsenvaltioihin sekä euroalueen muiden jäsenvaltioiden altistuminen Kreikan valtionvelkariskille.
- (13) Jotta voidaan poistaa jäljellä olevat riskit ja valvoa tämän tavoitteen toteuttamiseksi annettujen sitoumusten noudattamista, vaikuttaa tarpeelliselta ja asianmukaiselta jatkaa Kreikkaan kohdistuvaa tiukennettua valvontaa asetuksen (EU) N:o 472/2013 2 artiklan 1 kohdan nojalla.
- (14) Kreikalle tarjottiin 14 päivänä tammikuuta 2021 lähetetyllä kirjeellä mahdollisuus esittää näkemyksensä komission arvioinnista. Kreikka yhtyi 27 päivänä tammikuuta 2021 antamassaan vastauksessa suurelta osin komission arvioon maan taloudellisista haasteista, jotka ovat perusteena tiukennetun valvonnan jatkamiselle.
- (15) Kreikka saa teknistä tukea uudesta teknisen tuen välineestä, jolla jäsenvaltioita tuetaan erityisesti niiden elpymis- ja palautumissuunnitelmien valmistelussa ja täytäntöönpanossa.
- (16) Komissio aikoo tehdä tiukennetun valvonnan toteuttamiseksi tiiviisti yhteistyötä Euroopan vakausmekanismin kanssa sen varhaisvaroitusjärjestelmän puitteissa,

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Kreikkaa koskevaa tiukennettua valvontaa, joka on asetuksen (EU) N:o 472/2013 2 artiklan 1 kohdan nojalla otettu käyttöön täytäntöönpanopäätöksellä (EU) 2018/1192, jatketaan vielä kuuden kuukauden ajan 21 päivästä helmikuuta 2021.

2 artikla

Tämä päätös on osoitettu Helleenien tasavallalle.

Tehty Brysselissä 17 päivänä helmikuuta 2021.

Komission puolesta
Paolo GENTILONI
Komission jäsen
